

Briselē, 2022. gada 15. martā
(OR. en)

7246/22

Starpiestāžu lietas:
2021/0071(COD)
2021/0068(COD)

COVID-19 66
JAI 350
POLGEN 38
FRONT 123
FREMP 61
IPCR 39
VISA 50
MI 196
SAN 158

TRANS 147
COCON 24
COMIX 136
SCHENGEN 29
AVIATION 45
PHARM 45
RELEX 358
TOUR 25
CODEC 298

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2022. gada 15. marts

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs *Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN*

K-jas dok. Nr.: COM(2022) 123 final

Temats: KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI saskaņā ar 16. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/953 par sadarbībspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu (ES digitālais Covid sertifikāts) izdošanas, verifikācijas un akceptēšanas satvaru nolūkā atvieglot brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 123 *final*.

Pielikumā: COM(2022) 123 *final*

Briselē, 15.3.2022.
COM(2022) 123 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

saskaņā ar 16. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/953 par sadarbībspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu (ES digitālais Covid sertifikāts) izdošanas, verificācijas un akceptēšanas satvaru nolūkā atvieglot brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā

1. IEVADS

Eiropas Parlaments un Padome 2021. gada 14. jūnijā pieņēma Regulu (ES) 2021/953, ar ko izveido ES digitālo Covid sertifikātu ("ES digitālā Covid sertifikāta regula")¹. Regula, kas balstās uz Komisijas priekšlikumu², nosaka vienotu satvaru sadarbspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu izdošanai, verifikācijai un akceptēšanai nolūkā atvieglot ES pilsoņu un viņu ģimenes locekļu brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā. Vienlaikus ar minēto regulu ir pieņemta Regula (ES) 2021/954³, ar ko ES digitālā Covid sertifikāta regulējumu attiecina arī uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri likumīgi uzturas vai dzīvo kādas dalībvalsts teritorijā un kuriem ir tiesības ceļot uz citām dalībvalstīm saskaņā ar ES tiesību aktiem.

ES digitālais Covid sertifikāts ir vienkāršs un drošs veids, kā apliecināt personas Covid-19 vakcinācijas, testēšanas vai pārslimošanas statusu. Tas ir bez maksas, un to var izmantot gan digitālā, gan papīra formātā⁴. ES digitālais Covid sertifikāts ir būtisks elements Eiropas reakcijā uz Covid-19 pandēmiju un strauji kļuvis par standartu Eiropā un ārpus tās. Kopš regulas piemērošanas sākuma ir izdoti vairāk nekā 1,7 miljardi ES digitālie Covid sertifikāti⁵.

ES digitālā Covid sertifikāta regulai ir svarīga starptautiska dimensija. Tā pilnvaro Komisiju savienot Covid-19 sertifikātu sistēmas trešās valstīs, tiklīdz tā ir konstatējusi, ka to sertifikāti atbilst attiecīgajām prasībām, kas jāizpilda, lai tos varētu uzskatīt par līdzvērtīgiem ES digitālajiem Covid sertifikātiem, lai sertifikātu turētājiem palīdzētu izmantot to tiesības uz brīvu pārvietošanos⁶. ES digitālā Covid sertifikāta sistēma ir izstrādāta kā globāls standarts, un līdz šim sistēmai papildus 27 dalībvalstīm ir pievienojušās 35 trešās valstis un teritorijas piecos kontinentos. ES digitālā Covid sertifikāta panākumi ir veicinājuši drošas starptautiskās ceļošanas atsākšanos.

Saskaņā ar ES digitālā Covid sertifikāta regulu Komisija 2021. gada oktobrī iesniedza ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei⁷. Šajā ziņojumā ir sniegts pārskats par regulas

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/953 (2021. gada 14. jūnijs) par sadarbspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu (ES digitālais Covid sertifikāts) izdošanas, verifikācijas un akceptēšanas satvaru nolūkā atvieglot brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā (OV L 211, 15.6.2021., 1. lpp.).

² Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par sadarbspējīgu vakcinācijas, testēšanas un pārslimošanas sertifikātu izdošanas, verifikācijas un akceptēšanas satvaru nolūkā atvieglot brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā (digitālais zaļais sertifikāts) (COM(2021) 130 final).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/954 (2021. gada 14. jūnijs) par sadarbspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu (ES digitālais Covid sertifikāts) izdošanas, verifikācijas un akceptēšanas satvaru attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kas Covid-19 pandēmijas laikā likumīgi uzturas vai dzīvo dalībvalstu teritorijā (OV L 211, 15.6.2021., 24. lpp.).

⁴ Papīra formāta veidne ir pieejama šajā tīmekļa vietnē:

https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/ehealth/docs/covid-certificate_paper_guidelines_en.pdf.

⁵ Datu iesniegšanas termiņš ir 2022. gada 28. februāris. Sīkaks sadalījums pa dalībvalstīm ir iekļauts I pielikumā.

⁶ Kā noteikts Regulas (ES) 2021/953 8. panta 2. punktā.

⁷ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei, kas sniegts, ievērojot 16. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/953 par sadarbspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu (ES digitālais Covid sertifikāts) izdošanas, verifikācijas un akceptēšanas satvaru nolūkā atvieglot brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā (COM(2021) 649 final).

īstenošanu kopš tās pieņemšanas 2021. gada 14. jūnijā. Tajā bija informācija par regulas tehnisko īstenošanu, trešo valstu pievienošanas sistēmai, sertifikātu izmantošanu gaisa transporta nozarē, kā arī dalībvalstīs tādiem mērķiem, kas nav saistīti ar ceļošanu. Tajā bija ietverta arī analīze par iespējamo pārslimošanas sertifikātu izdošanu, pamatojoties uz ātro antigēnu un antivielu testu rezultātiem, kā arī par pārslimošanas sertifikātu un vakcinācijas sertifikātu derīguma termiņu. Tajā tika sniegts pārskats par informāciju, ko dalībvalstis saņēmušas par regulas īstenošanu, tostarp paziņojumiem par papildu ierobežojumiem ES digitālā Covid sertifikāta turētājiem brīvi pārvietoties. Visbeidzot, ziņojumā norādīts, ka Komisija iesniegs priekšlikumu nolūkā pagarināt regulas piemērošanas laikposmu, ņemot vērā epidemioloģiskās situācijas attīstību saistībā ar Covid-19 pandēmiju.

ES digitālā Covid sertifikāta regula paredz, ka Komisija līdz 2022. gada 31. martam iesniedz vēl vienu ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei. Šajā otrajā ziņojumā jo īpaši jāiekļauj novērtējums par šīs regulas ietekmi uz brīvas pārvietošanās atvieglošanu, tostarp uz ceļošanu, tūrisma un dažādu vakcīnu veidu akceptēšanu, pamattiesībām un nediskrimināciju, kā arī uz personas datu aizsardzību Covid-19 pandēmijas laikā.

Papildus regulā skaidri norādītajām tēmām šajā ziņojumā ir ietverta arī atjaunināta informācija par izsniegto ES digitālo Covid sertifikātu skaitu, jaunākajiem tehniskajiem sasniegumiem saistībā ar ES digitālo Covid sertifikātu sistēmu un papildu trešo valstu pievienošanas sistēmai. Papildinot pirmo ziņojumu, tajā ir arī informācija par pārslimošanas sertifikātu izdošanu, pamatojoties uz ātro antigēnu un antivielu testu rezultātiem, testu sertifikātu izdošanu, pamatojoties uz laboratoriskiem antigēnu testiem, kā arī par pārslimošanas un vakcinācijas sertifikātu akceptēšanas periodu. Visbeidzot, ziņojumā ir paskaidrots, kāpēc Komisija 2022. gada 3. februārī pieņēma priekšlikumu par ES digitālā Covid sertifikāta regulas darbības termiņa pagarināšanu līdz 2023. gada 30. jūnijam⁸.

2. ES DIGITĀLĀ COVID SERTIFIKĀTA REGULAS PIEMĒROŠANA UN TĀS IETEKME UZ PAMATTIESĪBĀM UN NEDISKRIMINĀCIJU

2.1. Brīvas pārvietošanās un nediskriminācijas atvieglošana

2.1.1. Covid-19 pandēmija un brīva pārvietošanās ES

Tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties ES dalībvalstu teritorijā ir vienas no ES pilsoņu visaugstāk vērtētajām tiesībām. Eurobarometra 2020. gada aptaujā⁹ vairāk nekā 8 no 10 respondentiem (84 %) pauda uzskatu, ka ES pilsoņu brīva pārvietošanās ES sniedz vispārējus ieguvumus viņu valsts ekonomikai. Brīvas pārvietošanās pamattiesības ir noteiktas Līguma par Eiropas Savienības darbību 21. panta 1. punktā un Pamattiesību hartas 45. pantā.

⁸ Priekšlikums — Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko groza Regulu (ES) 2021/953 par sadarbībspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu (ES digitālais Covid sertifikāts) izdošanas, verifikācijas un akceptēšanas satvaru nolūkā atvieglot brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā (COM(2022) 50 final).

⁹

<https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/214273/Eurobarometer%20Report%20Summary%20-%20EU%20Citizenship%20&%20Democracy%20-%20July%202020.pdf>

Tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā nav absolūtas. To īstenošanai var būt noteikti ierobežojumi, ja vien tās tiek piemērotas saskaņā ar ES tiesību vispārējiem principiem un jo īpaši nediskriminācijas¹⁰ un proporcionalitātes¹¹ principu. Piemēram, ES pilsoņa tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties var tikt ierobežotas sabiedrības drošības apsvērumu dēļ¹².

Covid-19 pandēmijas laikā dalībvalstis veica pasākumus, kas ierobežoja tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties ES izmantošanu, lai aizsargātu sabiedrības veselību. Šo pasākumu mērķis bija ierobežot SARS-CoV-2 izplatību un pasargāt veselības aprūpes sistēmas no pārslodzes.

Sabiedrības veselības aizsardzība var būt likumīgs iemesls brīvas pārvietošanās ierobežošanai. Tomēr, nosakot šādus ierobežojumus, kuru pamatā ir sabiedrības veselība, ir jāievēro ES tiesību principi, piemēram, proporcionalitātes un nediskriminācijas princips. Noteiktie pasākumi nedrīkstētu pārsniegt sabiedrības veselības aizsardzībai absolūti nepieciešamo. Savos priekšlikumos, kas pieņemti attiecībā uz brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā¹³, Komisija turpināja uzsvērt šo punktu, kas ir izklāstīts arī ES Digitālā Covid sertifikāta regulas 11. panta 1. punktā.

Ierobežojumiem, ko dalībvalstis pieņēma, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu, bija dažādas formas. Pandēmijas agrīnajos periodos dalībvalstis aizliedza ieceļošanu valstī vai izceļošanu no tās, dažas arī atjaunoja iekšējo robežkontroli Šengenas zonā. Citi pasākumi ietvēra nepieciešamību ceļotājiem veikt SARS-CoV-2 infekcijas testus vai ievērot pašizolāciju/karantīnu. Dažas dalībvalstis arī prasīja ceļotājiem pirms ieceļošanas vai ieceļojot to teritorijā iesniegt pasažieru lokalizācijas veidlapu vai izpildīt cita veida reģistrācijas prasības.

Kamēr šie daži ceļošanas ierobežojumi ir nepieciešami no sabiedrības veselības viedokļa un atbilst nediskriminācijas un proporcionalitātes principam, tie nav pretrunā tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties ES teritorijā.

¹⁰ Pamattiesību hartas 21. pants.

¹¹ Hartas 52. panta 2. punkts un 2002. gada 17. septembra spriedums, *Baumbast un R*, C-413/99, EU:C:2002:493.

¹² 27. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 30.4.2004., 77. lpp.).

¹³ Sk. Komisijas 2020. gada 4. septembra priekšlikumu — Padomes ieteikums par koordinētu pieeju brīvas pārvietošanās ierobežošanai sakarā ar Covid-19 pandēmiju (COM(2020) 499 final), Komisijas 2021. gada 17. marta priekšlikumu — Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par sadarbībspējīgu vakcinācijas, testēšanas un pārslimošanas sertifikātu izdošanas, verificācijas un akceptēšanas satvaru nolūkā atvieglot brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā (digitālais zaļais sertifikāts) (COM(2021) 130 final), Komisijas 2021. gada 25. novembra priekšlikumu — Padomes ieteikums par koordinētu pieeju drošas brīvas pārvietošanās atvieglošanai Covid-19 pandēmijas laikā un ar ko aizstāj Ieteikumu (ES) 2020/1475 (COM(2021) 749 final) un Komisijas 2022. gada 3. februāra priekšlikumu — Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/953 par sadarbībspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu (ES digitālais Covid sertifikāts) izdošanas, verificācijas un akceptēšanas satvaru nolūkā atvieglot brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā (COM(2022) 50 final).

Šādā kontekstā tika pieņemta ES digitālā Covid sertifikāta regula. Ir svarīgi uzsvērt, ka regula, ar kuru izveidoja sadarbējīgus Covid-19 vakcinācijas, testēšanas un pārslimošanas sertifikātus, neprasa dalībvalstīm ieviest brīvas pārvietošanās tiesību ierobežojumus¹⁴. Ja dalībvalsts nolemj nepieprasīt apliecinājumu par vakcinācijas, testēšanas vai pārslimošanas statusu saistībā ar brīvas pārvietošanās īstenošanu, ES digitālā Covid sertifikāta regula neuzliek tai pienākumu to darīt. Līdz ar to regula nevar negatīvi ietekmēt brīvu pārvietošanos ES.

Gluži pretēji, Komisija uzskata, ka ES digitālā Covid sertifikāta sistēmai ir bijusi un joprojām ir pozitīva ietekme uz brīvu pārvietošanos laikā, kad dalībvalstis sabiedrības veselības apsvērumu dēļ to ierobežo. Tas tiek panākts, nodrošinot, ka pilsoņiem ir tiesības saņemt sadarbējīgus un savstarpēji akceptētus sertifikātus par Covid-19 vakcināciju, testēšanu un pārslimošanu, ko viņi var izmantot, īstenojot savas tiesības brīvi pārvietoties. Gadījumā, ja dalībvalstis atceļ dažus brīvas pārvietošanās ierobežojumus personām, kuras var pierādīt vakcināciju, testēšanu vai pārslimošanu, ES digitālā Covid sertifikāta regula nodrošina, ka iedzīvotāji nediskriminējošā veidā var izmantot šos atbrīvojumus, pamatojoties uz sertifikātiem, kas izdoti saskaņā ar regulu.

Ja nebūtu pieņemta ES digitālā Covid sertifikāta regula, nebūtu ne tiesību saņemt sertifikātu, ne arī būt atbrīvotam no ierobežojumiem tāpat kā dalībvalstu pilsoņiem, pamatojoties uz šo sertifikātu. Turklāt nebūtu vienota standarta, kas nodrošinātu Covid-19 sertifikātu pārrobežu sadarbējību. 2022. gada februāra sākumā Komisijas veiktajā aptaujā divas trešdaļas dalībvalstu, kas piedalījās aptaujā, norādīja, ka gadījumā, ja nebūtu pieņemts ES digitālais Covid sertifikāts, tās būtu apsvērušas iespēju izveidot nacionālo Covid-19 sertifikātu. Lai gan sertifikātus pilsoņiem varētu izsniegt veselības aprūpes sniedzēji, nebūtu garantijas, ka citas dalībvalstis tos akceptētu vai, ja nebūtu kodēšanas standarta, varētu saprast. Turklāt daudz dažādu sertifikātu veidu neizbēgami palielinātu krāpšanas un viltošanas risku.

Saskaņā ar proporcionalitātes principu visi personu brīvas pārvietošanās ierobežojumi ES, kas ieviesti, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju, tostarp iespējamās dalībvalstu prasības uzrādīt ES digitālos Covid sertifikātus, būtu jāatceļ, tiklīdz epidemioloģiskā situācija to atļauj. Līdz ar to ES digitālā Covid sertifikāta regulas piemērošanas periods ir ierobežots, un tas nozīmē, ka tās piemērošana būtu jāpārtrauc, tiklīdz pandēmija ir pārvarēta un sertifikāti vairs nebūs nepieciešami ceļošanas atvieglošanai.

Pēdējā laikā ES ir saskārusies ar Covid-19 saslimšanas vilni, ko izraisījis bažas raisošais omikrona variants¹⁵. Paredzams, ka pēc tam, kad omikrona saslimšanas gadījumu skaits būs sasniedzis maksimumu, lielai iedzīvotāju daļai vismaz uz noteiktu laiku būs nodrošināta aizsardzība pret Covid-19 vai nu vakcinācijas, vai iepriekšējas inficēšanās, vai arī abu

¹⁴ Sk. ES digitālā Covid sertifikāta regulas 14. apsvērumu: “Šīs regulas nolūks ir veicināt proporcionalitātes un nediskriminēšanas principa piemērošanu attiecībā uz brīvas pārvietošanās ierobežojumiem Covid-19 pandēmijas laikā, vienlaikus nodrošinot sabiedrības veselības aizsardzību augstā līmenī. Tā nebūtu jāsaprot kā tāda, kas atvieglo vai veicina brīvas pārvietošanās ierobežojumu vai citu pamattiesību ierobežojumu pieņemšanu sakarā ar Covid-19 pandēmiju, ņemot vērā to postošās sekas Savienības iedzīvotājiem un uzņēmumiem. (...)”.

¹⁵ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/country-overviews>.

kombinācijas dēļ. Tomēr atkārtots inficēšanās pieaugums 2022. gada otrajā pusē, tostarp jaunu bažas raisošu SARS-CoV-2 variantu rašanās dēļ, ir reāli iespējams, kamēr vīrus turpinās plaši izplatīties, jo pastāv lielas atšķirības starp vakcinācijas rādītājiem visā pasaulē. Kā atzīmējis arī Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs (*ECDC*), šajā Covid-19 pandēmijas posmā joprojām pastāv būtiskas neskaidrības¹⁶. Visbeidzot, Pasaules Veselības organizācija vēl nav paziņojusi par SARS-CoV-2 izraisītās starptautiskās sabiedrības veselības ārkārtas situācijas beigām.

Līdz ar to dalībvalstis varētu uzskatīt par nepieciešamu saglabāt vai atjaunot prasību ES pilsoņiem, kuri izmanto savas tiesības brīvi pārvietoties, uzrādīt Covid-19 vakcinācijas, testēšanas vai pārslimošanas apliecinājumu uz noteiktu periodu pēc 2022. gada 30. jūnija, proti, datuma, kad beidzas ES digitālā Covid sertifikāta regulas pašreizējais darbības termiņš. Iepriekš minētajā aptaujā būtībā visas dalībvalstis, kas tajā piedalījās, norādīja uz iespējamu vajadzību pēc vakcinācijas, testēšanas vai pārslimošanas pierādījumiem saistībā ar ceļošanu 2022. gada otrajā pusē un 2023. gada pirmajā pusē.

Komisija 2022. gada 3. februārī ierosināja pagarināt ES digitālā Covid sertifikāta regulas piemērošanas periodu vēl par 12 mēnešiem, lai gadījumā, ja, pamatojoties uz sabiedrības veselības apsvērumiem, pēc 2022. gada 30. jūnija joprojām būtu spēkā daži brīvas pārvietošanās ierobežojumi, ES pilsoņiem netiktu liegta iespēja izmantot savus ES digitālos Covid sertifikātus, kas ir efektīvs, drošs un privātumu aizsargājošs veids, kā pierādīt savu Covid-19 vakcinācijas, testēšanas vai pārslimošanas statusu¹⁷. Tas tiktu nodrošināts ar Komisijas priekšlikumu.

Kā uzsvērts priekšlikumā, pagarinājums nebūtu jāsaprot kā prasība dalībvalstīm, jo īpaši tām, kas atceļ vietējos sabiedrības veselības aizsardzības pasākumus, saglabāt vai noteikt brīvas pārvietošanās ierobežojumus. Dalībvalstīm ir visas iespējas atcelt šādus pasākumus, kad regula ir spēkā, jo visiem ierobežojumiem, tajā skaitā pienākumam iesniegt pierādījumu par kādu no trim medicīniskajiem notikumiem, uz kuriem attiecas ES digitālais Covid sertifikāts, vajadzētu palikt spēkā tikai tik ilgi, cik tas ir nepieciešams un samērīgi.

ES digitālā Covid sertifikāta regulas darbības termiņa pagarināšana par 12 mēnešiem tādējādi nodrošina to, ka ES digitālais Covid sertifikāts joprojām būs pieejams, ja tas būs nepieciešams pēc 2022. gada jūnija.

Savukārt regulas darbības termiņa nepagarināšanas gadījumā Komisijai 2022. gada jūnija beigās būtu jāpārtrauc ES digitālā Covid sertifikāta uzticamības satvars. Ja vēlāk sertifikāts atkal būtu nepieciešams tāpēc, ka dalībvalstis 2022. gada otrajā pusē un 2023. gada pirmajā pusē atkārtoti noteiktu ierobežojumus, būtu ārkārtīgi grūti — varbūt pat neiespējami — īsā laikā atjaunot sistēmu gan juridiskā, gan tehniskā ziņā. ES pilsoņiem tiktu liegta iespēja izmantot ES digitālos Covid sertifikātus, kas ir labi izstrādāts līdzeklis, ar kuru pierādīt

¹⁶ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-19th%20update-27-jan-2022.pdf>

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/regulation_amending_regulation_eu_2021_-_953.pdf

personas Covid-19 statusu, un viņi, iespējams, saskartos ar Covid-19 sertifikātu pārrobežu sadarbības trūkumu.

2.1.2. Ar Covid-19 pandēmiju saistīto brīvas pārvietošanās ierobežojumu koordinēšana

Dalībvalstis var ieviest brīvas pārvietošanās ierobežojumus, pamatojoties uz sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības aizsardzības apsvērumiem, ar nosacījumu, ka tie atbilst ES tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem un ierobežojumiem. Šādi ierobežojumi parasti tiek pieņemti individuālā līmenī, piemēram, tāda ES pilsoņa izraidīšana, kurš vairs neatbilst uzturēšanās nosacījumiem, un tiem nav nepieciešama koordinācija starp vairākām vai visām dalībvalstīm. Tomēr pandēmija ir parādījusi, ka koordinācijas trūkuma gadījumā dalībvalstu vienpusēji pieņemtie brīvas pārvietošanās ierobežojumi var radīt neskaidrības ES pilsoņiem, pat ja pasākumi, individuāli vērtējot, atbilst ES tiesību aktiem.

Lai nodrošinātu koordināciju visā ES, Komisija kopš pandēmijas sākuma ir cieši sadarbojusies ar dalībvalstīm, lai veicinātu sadarbību un informācijas apmaiņu šajā jautājumā¹⁸. Komisija uzskata, ka ir vajadzīga labi koordinēta, paredzama un pārredzama pieeja tādu ceļošanas ierobežojošu pieņemšanai, kas ieviesti, lai novērstu vīrusa izplatīšanos, aizsargātu iedzīvotāju veselību, kā arī saglabātu brīvu pārvietošanos Eiropas Savienībā drošos apstākļos.

2020. gada 13. oktobrī Padome pēc Komisijas priekšlikuma pieņēma Padomes Ieteikumu (ES) 2020/1475 par koordinētu pieeju brīvas pārvietošanās ierobežošanai sakarā ar Covid-19 pandēmiju¹⁹. Padomes ieteikumā tika noteikta kopēja pieeja šādos galvenajos jautājumos: kopīgu kritēriju piemērošana, lemjot par to, vai ieviest brīvas pārvietošanās ierobežojumus, Covid-19 pārnese riska kartēšana, ko publicē ECDC, pamatojoties uz saskaņotu krāsu kodu un koordinēta pieeja pasākumiem, ja tādi ir, ko varētu piemērot personām, kas pārvietojas starp dažādām teritorijām. Reaģējot uz pandēmijas attīstību, Padomes ieteikums par koordinētu pieeju brīvas pārvietošanās ierobežošanai kopš 2020. gada oktobra ir vairākkārt atjaunināts²⁰.

Vēl viens svarīgs sasniegums šajā ziņā bija ES digitālā Covid sertifikāta regulas pieņemšana Eiropas Parlamentā un Padomē 2021. gada 14. jūnijā. Viens no tās mērķiem ir arī palīdzēt atvieglot to brīvas pārvietošanās ierobežojumu pakāpenisku un koordinētu atcelšanu, kurus

¹⁸ Turklāt komisija šobrīd pārskata 2009. gada pamatnostādnes par brīvu pārvietošanos, lai uzlabotu juridisko noteiktību ES pilsoņiem, kuri izmanto savas tiesības brīvi pārvietoties, un nodrošinātu efektīvāku un vienkāršāku brīvas pārvietošanās tiesību aktu piemērošanu visā ES, kā skaidrots 2020. gada ziņojumā par ES pilsonību (https://ec.europa.eu/info/files/eu-citizenship-report-2020-empowering-citizens-and-protecting-their-rights_en).

¹⁹ Padomes Ieteikums (ES) 2020/1475 (2020. gada 13. oktobris) par koordinētu pieeju brīvas pārvietošanās ierobežošanai sakarā ar Covid-19 pandēmiju (OV L 337, 14.10.2020., 3. lpp.).

²⁰ Padomes Ieteikums (ES) 2021/119 (2021. gada 1. februāris), ar ko groza Ieteikumu (ES) 2020/1475 par koordinētu pieeju brīvas pārvietošanās ierobežošanai sakarā ar Covid-19 pandēmiju (OV L 36I, 2.2.2021., 1. lpp.), un Padomes Ieteikums (ES) 2021/961 (2021. gada 14. jūnijs), ar ko groza Ieteikumu (ES) 2020/1475 par koordinētu pieeju brīvas pārvietošanās ierobežošanai sakarā ar Covid-19 pandēmiju (OV L 213I, 16.6.2021., 1. lpp.).

dalībvalstis ieviesušas saskaņā ar ES tiesību aktiem, lai ierobežotu SARS-CoV-2 izplatīšanos. Lai pēc iespējas labāk izmantotu šo ES digitālā Covid sertifikāta satvaru, Padome tajā pašā dienā pielāgoja koordinēto pieeju, kas izklāstīta Ieteikumā (ES) 2020/1475²¹. Padome norādīja, ka sertifikātiem, kas izdoti saskaņā ar ES digitālā Covid sertifikāta regulu, būtu jābūt primārajam instrumentam, kas jāizmanto saistībā ar ceļošanu ES²². Turklāt ar Padomes ieteikumu tika izveidota vienota izpratne par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem vakcinētās personas būtu jāatbrīvo no ceļošanas ierobežojumiem, kā arī par SARS-CoV-2 infekcijas testu standarta derīguma termiņiem.

ES digitālā Covid sertifikāta regula kopā ar Padomes ieteikumā izklāstīto koordinēto pieeju palīdzēja ES pilsoņiem 2021. gada vasarā samērā viegli īstenot savas tiesības brīvi pārvietoties. Kopš tā laika vakcinācijas aptvere visā ES ir ievērojami palielinājusies, un ES digitālā Covid sertifikāta ieviešana ir strauji attīstījusies. Vienlaikus bažas raisošo delta un omikrona variantu izraisītie Covid-19 infekcijas uzliesmojumi 2021./2022. gada ziemā lika dalībvalstīm pieņemt papildu sabiedrības veselības aizsardzības pasākumus, no kuriem daži bija saistīti ar ceļošanu starp dalībvalstīm, lai aizsargātu personu veselību, kā arī veselības aprūpes sistēmu spējas.

Padome 2022. gada 25. janvārī pieņēma Ieteikumu (ES) 2022/107²³ par koordinētu pieeju drošas brīvas pārvietošanās atvieglošanai Covid-19 pandēmijas laikā un ar ko aizstāj Ieteikumu (ES) 2020/1475, pasākumus piemērojot nevis reģionālā līmenī, bet gan individuāli. Ieteikums paredz, ka personai, kurai ir derīgs ES digitālais Covid sertifikāts, neatkarīgi no izceļošanas vietas ES principā nevajadzētu piemērot papildu ierobežojumus, piemēram, testus vai karantīnu. Personām, kurām nav derīga ES digitālā Covid sertifikāta, pirms ieceļošanas vai ne vēlāk kā 24 stundas pēc ieceļošanas var prasīt veikt testu. Ceļotājiem, kuri veic būtiskas funkcijas vai kuriem ir būtiska vajadzība ceļot, robežšķērsojošiem darba ņēmējiem un bērniem, kas jaunāki par 12 gadiem, nebūtu nepieciešams derīgs ES digitālais Covid sertifikāts.

Šī individuālā pieeja vēl vairāk stiprina ceļotāju brīvu nediskriminējošu pārvietošanos, jo ceļotāji var brīvi pārvietoties, pamatojoties uz vakcinācijas, testa vai pārslimošanas sertifikātu. Kopš Padomes Ieteikuma (ES) 2022/107 pieņemšanas dalībvalstis arvien vairāk ir pielāgojušas savas ceļošanas prasības šai individuālajai pieejai. Līdz 2022. gada 4. martam 21 dalībvalsts vai nu nav noteikusi papildu ceļošanas ierobežojumus ES digitālā Covid sertifikāta turētājiem nekādos gadījumos, vai arī vispār nav ieviesušas ceļošanas ierobežojumus.

Ne Padomes Ieteikums (ES) 2022/107, ne, kā minēts iepriekš, ES digitālā Covid sertifikāta regula neuzliek dalībvalstīm pienākumu pieprasīt, lai ceļotājiem būtu ES digitālais Covid

²¹ Padomes Ieteikums (ES) 2021/961 (2021. gada 14. jūnijs), ar ko groza Ieteikumu (ES) 2020/1475 par koordinētu pieeju brīvas pārvietošanās ierobežošanai sakarā ar Covid-19 pandēmiju (OV L 2131, 16.6.2021., 1. lpp.).

²² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2021/961 9. apsvērums.

²³ Padomes Ieteikums (ES) 2022/107 (2022. gada 25. janvāris) par koordinētu pieeju drošas brīvas pārvietošanās atvieglošanai Covid-19 pandēmijas laikā un ar ko aizstāj Ieteikumu (ES) 2020/1475 (OV L 18, 27.1.2022., 110. lpp.).

sertifikāts. Gluži pretēji, Komisija ir mudinājusi dalībvalstis, jo īpaši tās, kas atceļ vietējos sabiedrības veselības aizsardzības pasākumus, atcelt šādus pasākumus²⁴. Piecas dalībvalstis²⁵ jau ir atcēlušas prasību uzrādīt ES digitālo Covid sertifikātu iecelšanai to teritorijā.

ES digitālais Covid sertifikāts un Padomes Ieteikums (ES) 2022/107 (kā arī tā iepriekšējais dokuments Padomes Ieteikums 2020/1475) ir bijuši nozīmīgi instrumenti, ar ko atvieglo brīvu pārvietošanos ES Covid-19 pandēmijas laikā. To mērķis bija nodrošināt labi koordinētu pieeju brīvas pārvietošanās ierobežojumu pieņemšanai, un tie arī turpmāk būs svarīgi šo ierobežojumu atcelšanai, kad epidemioloģiskā situācija uzlabosies.

2.1.3. Nediskriminējošas pieejas nodrošināšana

ES digitālā Covid sertifikāta satvars nodrošina nediskrimināciju, iekļaujot sadarbībspējīgus vakcinācijas, testu un pārslimošanas sertifikātus. Visām dalībvalstīm ir pienākums izdot trīs dažādu veidu sertifikātus, un Padomes Ieteikumā (ES) 2022/107 ir noteikta koordinēta pieeja to akceptēšanai. Tādējādi pēc iespējas vairāk personu, īstenojot savas tiesības brīvi pārvietoties, var izmantot ES digitālo Covid sertifikātu. Kā uzsvērts tās 36. apsvērumā, ES digitālā Covid sertifikāta regulu nevar interpretēt kā tādu, kas nosaka pienākumu vakcinēties, un tā nav “vakcinācijas pase”.

Tomēr vakcinācija, testēšana vai pārslimošana no sabiedrības veselības viedokļa nav uzskatāmi par līdzvērtīgiem, jo nevakcinētiem un daļēji vakcinētiem cilvēkiem joprojām saglabājas smagas saslimšanas risks²⁶. Tas atspoguļojas arī pēc būtības atšķirīgajos noteikumos par sertifikātu derīgumu.

ES digitālā Covid sertifikāta regula neuzliek dalībvalstīm pienākumu akceptēt visus trīs sertifikātu veidus. Tas joprojām ir dalībvalstu politisks lēmums sabiedrības veselības jomā, un dažas dalībvalstis patiešām ir nolēmušas neakceptēt noteiktus sertifikātus, jo īpaši pārslimošanas sertifikātus.

Tomēr, ja dalībvalsts brīvas pārvietošanās ierobežojumu atcelšanai akceptē pierādījumus par vakcināciju, testu vai pārslimošanu saistībā SARS-CoV-2 infekciju, tai ar tādiem pašiem nosacījumiem ir jāakceptē ES digitālie Covid sertifikāti, kas izdoti par to pašu medicīnisko notikumu. ES digitālajam Covid sertifikātam ir vienāda vērtība neatkarīgi no dalībvalsts, kurā ir saņemta vakcīna vai veikts tests. Visbeidzot, kā uzsvērts Padomes Ieteikuma (ES) 2022/107 5. punktā, ierobežojumus nevar pamatot ar attiecīgās personas valstspiederību.

2.1.4. Informācija, kas saņemta saskaņā ar ES digitālā Covid sertifikāta regulas 11. pantu

Komisija turpina uzraudzīt, kā dalībvalstis īsteno ES digitālā Covid sertifikāta regulu un Padomes ieteikumu par koordinētu pieeju drošas brīvas pārvietošanās atvieglošanai Covid-19

²⁴ Sk. arī COM(2022) 50 final.

²⁵ DK, IE, LT, SI un SE.

²⁶ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-19-update-27-jan-2022.pdf>.

pandēmijas laikā. Izmantojot pārskata tabulas, ko dalībvalstis iesniedz Komisijai un Padomei, tiek vākta informācija no dalībvalstīm par ES digitālo Covid sertifikātu, un tā ir darīta pieejama arī platformā *Re-open EU*, kas ir interaktīvs rīks un ir pieejams tiešsaistē un kā mobilā lietotne²⁷.

ES digitālā Covid sertifikāta regula paredz, ka papildu ierobežojumi ES digitālā Covid sertifikāta turētājiem ir iespējami tikai tad, ja tie ir nepieciešami un proporcionāli, lai aizsargātu sabiedrības veselību, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju. Dalībvalstīm ir pienākums 48 stundas iepriekš informēt Komisiju un citas dalībvalstis, ja tās nolemj noteikt papildu ierobežojumus²⁸.

Informāciju saskaņā ar šo noteikumu no 2021. gada 13. oktobra līdz 2022. gada 4. martam ir iesniegušas šādas dalībvalstis: Austrija, Bulgārija, Kipra, Dānija, Somija, Grieķija, Itālija, Īrija, Latvija, Portugāle un Zviedrija. Šo paziņojumu skaita pieaugumu salīdzinājumā ar iepriekšējo ziņojumu var izskaidrot ar ārkārtas pasākumiem, kas veikti, reaģējot uz omikrona variantu. Šo dalībvalstu paziņotās papildu prasības ietvēra, piemēram, testus pirms izceļošanas vai pēc ierašanās, tostarp vakcinētiem un/vai pārslimojušiem ceļotājiem. Ļoti nelielā daļā gadījumu tika ieviestas karantīnas prasības.

Omikrona varianta parādīšanās sākumposmā Komisija uzskatīja, ka saskaņā ar piesardzības principu papildu testi pirms izceļošanas ir piemērots līdzeklis, ko dalībvalstis varētu apsvērt kā daļu no ārkārtas pasākuma, lai aizkavētu šā jaunā varianta izplatību²⁹. Tomēr tajā pašā laikā, ņemot vērā to, ka visā ES plašā mērogā notiek omikrona varianta pārnese sabiedrībā, Komisija ir aicinājusi dalībvalstis atcelt visas ES iekšienē esošās, ar ceļošanu saistītās testēšanas prasības, kas noteiktas vakcinētajām un pārslimojušām personām, reaģējot uz omikrona varianta parādīšanos. Līdz 2022. gada 4. martam neviena dalībvalsts nebija saglabājusi papildu ierobežojumus, kas tika ieviesti, īpaši reaģējot uz omikrona variantu.

Komisija turpinās uzraudzīt, vai visu dalībvalstu pašreiz joprojām spēkā esošie sabiedrības veselības pasākumi, kas ietekmē pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties, atbilst ES tiesību aktiem, jo īpaši nediskriminācijas un proporcionalitātes principiem.

2.1.5. Cita informācija par ES digitālā Covid sertifikāta regulas īstenošanu

ES digitālā Covid sertifikāta regula paredz, ka vakcinācijas sertifikātus izdod dalībvalsts, kurā vakcīna ir saņemta. Ja pilsoņi ir vakcinēti divās dažādās dalībvalstīs, tad pirmajai dalībvalstij būtu jāizdod ES digitālais Covid sertifikāts, kurā norādīta pirmā deva, un otrajai dalībvalstij pēc tam, kad ir uzrādīts apliecinājums, ka pirmā deva ir saņemta citā dalībvalstī, būtu jāizdod ES digitālais Covid sertifikāts, kurā norādīta otrā deva (sertifikātā par abām saņemtajām devām liecinās atzīme “2/2”). Tas pats attiecas uz balstvakcināciju — pēc tam,

²⁷ <https://reopen.europa.eu/en>.

²⁸ ES digitālā Covid sertifikāta regulas 11. pants.

²⁹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — Covid-19 radīto pašreizējo un jauno problēmu kopīga risināšana (COM(2021) 764 final).

kad dalībvalsts, kas veic balstdevas ievadīšanu, ir pārliecinājusies par pirmreizējās vakcinācijas kursa pabeigšanu citā valstī, tai būtu jāizsniedz ES digitālais Covid sertifikāts par pēdējo devu (atkarībā no vakcīnas veida sertifikātā par saņemtajām devām liecinās attiecīgi atzīme “3/3” vai “2/1”). Šie noteikumi ir arī precizēti Komisijas priekšlikumā pagarināt ES digitālā Covid sertifikāta regulas piemērošanas periodu (sk. 2.9. iedaļu).

Saskaņā ar ES digitālā Covid sertifikāta regulas 5. panta 2. punkta b) apakšpunktu vakcinācijas sertifikātos, ko dalībvalsts izdod pēc Covid-19 vakcīnas devas ievadīšanas, patiešām ir jāietver “sertifikāta turētāja saņemto devu skaits”, tas ir, ne tikai tajā dalībvalstī ievadīto devu skaits, kura izsniedz sertifikātus. Tā kā sertifikāts ir jāizsniedz pēc katras devas ievadīšanas, attiecīgajam pilsonim būtu jābūt ES digitālajam Covid sertifikātam, kas ir uzticams pierādījums par iepriekšējo devu ievadīšanu.

Uz pareizu vakcinācijas sertifikātu izsniegšanu ES digitālā Covid sertifikāta formātā nebūtu jāattiecas papildu administratīvām prasībām, kas nav paredzētas ES digitālā Covid sertifikāta regulā. Jo īpaši ES digitālā Covid sertifikāta regula neprasa, lai attiecīgā persona pirms ES digitālā Covid sertifikāta saņemšanas būtu reģistrēta tās dalībvalsts veselības aprūpes sistēmā, kura ievada vakcīnu, vai tiktu norādīti iepriekšējo devu sērijas numuri.

Tomēr dažos gadījumos iedzīvotāji ir ziņojuši par grūtībām saņemt pareizus ES digitālos Covid sertifikātus, jo īpaši vakcinācijas sertifikātus. Piemēram, iedzīvotāji ir ziņojuši, ka viņiem ir bijušas problēmas saņemt ES digitālo Covid sertifikātu dalībvalstī, kurā viņi tikuši vakcinēti, jo viņiem nav bijis valsts reģistra vai sociālā nodrošinājuma numura. Citiem pilsoņiem radās problēmas, saņemot Covid-19 vakcīnas devas dažādās dalībvalstīs. Parasti iedzīvotāji ziņoja, ka, saņemot otro devu vai balstdevu kādā dalībvalstī, ES digitālajā Covid sertifikātā, ko viņiem pēc tam izsniedza, nebija norādītas iepriekšējās citā dalībvalstī ievadītās devas. Šajos gadījumos jaunākajā sertifikātā norādītais devu skaits neatspoguļoja pareizo attiecīgajai personai ievadīto devu skaitu.

Kā uzsvērts pirmajā ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei par ES digitālā Covid sertifikāta regulas piemērošanu, Komisija turpināja regulāri sazināties ar dalībvalstīm, lai palīdzētu pēc iespējas ātrāk atrisināt šīs problēmas tehniskā līmenī. Tādā veidā jau ir atrisinātas daudzas problēmas. Lai gūtu pārskatu par visām pastāvošajām problēmām, Komisija 2021. gada beigās veica aptauju starp dalībvalstīm par šo tēmu un lūdza dalībvalstu iestādes risināt konstatētās problēmas. Komisija pašlaik analizē dalībvalstu atbildes un vajadzības gadījumā veiks turpmākus pasākumus, lai atrisinātu visas atlikušās problēmas.

Dažas no šīm problēmām ir saistītas ar apzināti decentralizēto ES digitālā Covid sertifikāta satvaru, kas nedz izveido ES līmeņa datubāzi par Covid-19 vakcināciju, testēšanu vai pārslimošanu, nedz arī savieno šādas datubāzes, kas pastāv dalībvalstu līmenī. Līdz ar to nenotiek automātiska datu apmaiņa, kas ļautu dalībvalstīm viegli izsniegt sertifikātus, ņemot vērā citā dalībvalstī esošo informāciju, piemēram, informāciju par iepriekš ievadīto Covid-19 vakcīnas devu. Tādējādi dalībvalstis ir spiestas vadīties no pilsoņu iesniegtajiem pierādījumiem par iepriekšējo devu ievadīšanu citās dalībvalstīs, jo īpaši ES digitālā Covid sertifikātu veidā.

Lai sniegtu iedzīvotājiem papildu informāciju, Komisija ir publicējusi atbildes uz bieži uzdotajiem jautājumiem par ES digitālo Covid sertifikātu, vakcinācijām un ceļošanas ierobežojumiem³⁰, kas atjaunināti 2022. gada 11. martā.

2.2. Personas datu aizsardzība

ES digitālā Covid sertifikāta regula un tās īstenošana pilnībā atbilst ES datu aizsardzības noteikumiem, nodrošinot, piemēram, to, ka savākto datu apjoms tiek ierobežots līdz mērķu sasniegšanai nepieciešamajam. Jo īpaši tajā ir paredzēts, ka personas dati, kuriem piekļūst verificācijas procesa kontekstā, nav jā saglabā. ES digitālais Covid sertifikāts tiek glabāts un pārbaudīts bezsaistē, tāpēc izdevusī dalībvalsts netiek informēta par sertifikāta verificēšanu. Komisija arī nodrošina personas datu minimizēšanas principa ievērošanu saistībā ar īstenošanas un deleģētajiem aktiem, kas pieņemti saskaņā ar regulas noteikumiem.

Pašu ES digitālo Covid sertifikātu drošība ir izrādījusies pārliecinoša. Atbilstības datu aizsardzības prasībām nodrošināšana izdošanas sistēmās, tostarp attiecībā uz informācijas drošību, ir dalībvalstu pienākums. Lai gan ir ziņots par krāpšanas ceļā izsniegtiem sertifikātiem, nav iemesla uzskatīt, ka ES digitālo Covid sertifikātu parakstīšanai un autentificēšanai izmantotās kriptogrāfiskās atslēgas būtu apdraudētas (sk. arī 2.6.2. iedaļu).

Ja dalībvalstis nolemj izmantot ES digitālo Covid sertifikātu iekšzemes vajadzībām, tas ir jāparedz valsts tiesību aktos, kuriem jāatbilst datu aizsardzības prasībām (sk. arī 2.5. iedaļu)³¹. Atbilstība šiem valsts noteikumiem ir jānodrošina valsts iestādēm.

2.3. Ceļošana un tūrisms

Covid-19 pandēmija ir smagi skārusi vairākas nozares, īpaši transporta un tūrisma nozari. Šajā sarežģītajā situācijā ceļojumu un tūrisma asociācijas ir atzinīgi novērtējušas ES digitālo Covid sertifikātu un centienus izveidot koordinētu pieeju ceļošanai ES līmenī kā svarīgas attīstības darbības, kas ļauj un mudina iedzīvotājus ceļot, nodrošinot nepieciešamo paredzamību. Turklāt ES digitālā Covid sertifikāta sistēmas pozitīvā ietekme sniedzas arī ārpus ES robežām.

Kopš Covid-19 pandēmijas uzliesmojuma transports ir bijusi viena no vissmagāk skartajām nozarēm. Pēc vairākiem infekcijas uzliesmojumiem un dažādajiem veiktajiem pasākumiem to ierobežošanai, ir identificēti vairāki aspekti, kas veicina pandēmijas ietekmi uz šo nozari. Īstermiņā ietekmi rada pārvietošanās un citi ierobežojumi, kā arī personu brīvprātīgi centieni izvairīties no inficēšanās. Turklāt izmaiņas transporta darbībā var izraisīt vairāki faktori: pandēmijas attīstība, tostarp vakcinācijas aptvere, uzvedības izmaiņas (vakcinācijas pieņemšana, vajadzība/vēlme ceļot, ceļošanas veida izvēle), kā arī transporta pakalpojumu nozares ekonomikas atveseļošanās.

³⁰ Pieejami tiešsaistes vietnē: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/movement-and-residence/eu-digital-covid-certificate-vaccinations-and-travel-restrictions_lv.

³¹ ES digitālā Covid sertifikāta regulas 48. apsvērums.

Komerčiālo lidojumu skaita analīze³² liecina, ka zemākais līmenis reģistrēts 2020. gada maijā un jūnijā, kas atbilst pārvietošanās ierobežojumu un stingro ceļošanas ierobežojumu periodam lielākajā daļā dalībvalstu. Izņemot pirmos trīs mēnešus, lidojumu skaits ES līmenī 2021. gadā bija lielāks nekā 2020. gada visos mēnešos, un lidojumu dinamikai bija tās pašas sezonālās tendences kā iepriekšējos gados — ES līmenī lielākais skaits tika sasniegts jūlijā un augustā (augstākais rādītājs bija augustā), kam sekoja pakāpeniska skaita samazināšanās nākamajos mēnešos. Šķiet, ka šo tendenci apstiprina arī pieejamo datu analīze par gaisa satiksmes pasažieru skaitu³³, kura liecina, ka 2021. gada jūlijā un augustā tika sasniegts augstākais gaisa satiksmes pasažieru skaits, kas sakrīt ar ES digitālā Covid sertifikāta ieviešanas laiku. Taču 2019. gada līmenis, pēc pieejamiem datiem, netika sasniegts nevienā no valstīm³⁴.

Ceļojumu un tūrisma asociācijas atzinīgi novērtējušas ES digitālo Covid sertifikātu kā nozīmīgu ieguldījumu ES tūrisma ekosistēmas atjaunošanā 2021. gada vasaras sezonā un arī vēlāk. Eiropas Tūrisma Manifesta alianse (*The European Tourism Manifesto Alliance*) — 70 valsts un privāto ceļojumu un tūrisma organizāciju grupa — paziņoja, ka “*ES digitālā Covid sertifikāta ieviešana ir bijusi milzīgs sasniegums*”³⁵.

Lai gan ES digitālais Covid sertifikāts paredzēts, lai atvieglotu brīvu pārvietošanos ES, tas ir arī ievērojami veicinājis starptautisko ceļojumu atjaunošanu uz ES un ārpus tās. Šajā kontekstā Padome 2022. gada 22. februārī pieņēma grozījumu Ieteikumā 2020/912 par pagaidu ierobežojumu nebūtiskiem ceļojumiem uz ES un iespējamu šāda ierobežojuma atcelšanu³⁶. Tas paredz, ka dalībvalstīm būtu jāatceļ pagaidu ierobežojums nebūtiskiem ceļojumiem uz ES personām, kuras vakcinētas ar ES vai PVO apstiprinātu vakcīnu, un personām, kuras pirms ceļošanas uz ES ir pārslimojušas Covid-19 (sk. turpmāk 2.4. iedaļu). Kā primārais testēšanas un vakcinācijas, kā arī kā vienīgais pārslimošanas pierādīšanas līdzeklis jāizmanto ES digitālais Covid sertifikāts un Covid-19 sertifikāti, ko izdevušas trešās valstis un kas atzīti par līdzvērtīgiem saskaņā ar ES digitālā Covid sertifikāta regulā noteikto procedūru, ņemot vērā to, ka tos var droši pārbaudīt. Visbeidzot, lai gan ES digitālā Covid sertifikāta regula uz to neattiecas, ES digitālais Covid sertifikāts var atvieglot ES pilsoņu ceļošanu uz trešām valstīm, jo īpaši tām, kas ir pievienotas ES sistēmai, izmantojot lēmumu par līdzvērtību (sk. 2.7.1. iedaļu).

Tāpēc starptautiskās organizācijas, kas saistītas ar tūrismu, ir paudušas atbalstu ES digitālajam Covid sertifikātam un/vai atzinušas, ka tas ir kļuvis par starptautisku standartu ceļošanas atvieglošanai Covid-19 pandēmijas laikā. Starp tām ir Ekonomiskās sadarbības un

³² Eurostat, “Commercial flights by reporting country — monthly data”, 10.2.2022., pieejama tīmekļa vietnē: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=avia_tf_cm&lang=en

³³ Eurostat, “Air passenger transport by reporting country” 14.2.2022., pieejama tīmekļa vietnē: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=avia_paoc&lang=en

³⁴ Dati nav pieejami par BE, EL, RO un SI.

³⁵ <https://tourismmanifesto.eu/position-on-the-european-commissions-proposals-for-council-recommendations-on-intra-eu-and-international-travel/>.

³⁶ Padomes Ieteikums (ES) 2022/290 (2022. gada 22. februāris), ar ko groza Ieteikumu (ES) 2020/912 par pagaidu ierobežojumu nebūtiskiem ceļojumiem uz ES un iespējamu šāda ierobežojuma atcelšanu (OV L 43, 24.2.2022., 79. lpp.).

attīstības organizācija³⁷, Pasaules Tūrisma organizācija³⁸ un Divdesmit valstu grupa jeb G20³⁹.

ES digitālais Covid sertifikāts ne tikai atviegloja ES pilsoņu ceļošanu, bet arī nodrošināja viņiem uzticamu un akceptētu dokumentu, ko viņi varēja izmantot, ja viņu galamērķa dalībvalsts izmanto Covid-19 sertifikātus iekšzemes vajadzībām, piemēram, lai iekļūtu restorānos, bāros vai viesnīcās (plašāku informāciju par ES digitālā Covid sertifikāta izmantošanu iekšzemē sk. 2.5. iedaļā).

2.4. Dažādu veidu Covid-19 vakcīnu un testu akceptēšana

Saskaņā ar ES digitālā Covid sertifikāta regulu dalībvalstīm ir jāakceptē to personu vakcinācijas sertifikāti, kas saņēmušas vakcīnu, kurai piešķirta ES tirdzniecības atļauja, ja runa ir par atbrīvošanu no brīvas pārvietošanās ierobežojumiem⁴⁰. Turklāt dalībvalstis var arī nolemt⁴¹ (bet tām nav šāda pienākuma) atbrīvot no ierobežojumiem ceļotājus, kuri ir saņēmuši vakcīnu, attiecībā uz kuru ir pabeigta procedūra iekļaušanai Pasaules Veselības organizācijas (PVO) ārkārtas lietojuma sarakstā⁴² vai kuras izplatīšana ir atļauta valsts līmenī citā dalībvalstī⁴³.

Arvien vairāk dalībvalstis akceptē vakcīnas, attiecībā uz kurām ir pabeigta procedūra iekļaušanai PVO ārkārtas lietojuma sarakstā, un Komisija ir apspriedusies ar dalībvalstīm Veselības drošības komitejā, kas izveidota ar Lēmuma Nr. 1082/2013/ES⁴⁴ 17. pantu, lai apkopotu informāciju par Covid-19 vakcīnām, kuru izplatīšana ES līmenī nav atļauta, bet kuras dalībvalstis akceptē, lai atbrīvotu no pasākumiem, kas saistīti ar ceļošanu, piemēram, papildu testiem vai karantīnas. Kā minēts iepriekš, jaunākais grozījums Padomes Ieteikumā 2020/912 par pagaidu ierobežojumu nebūtiskiem ceļojumiem uz ES un iespējamu šāda ierobežojuma atcelšanu paredz, ka dalībvalstīm būtu jāatceļ pagaidu ierobežojums nebūtiskiem ceļojumiem uz ES personām, kuras vakcinētas ar PVO apstiprinātu vakcīnu. Tomēr uz šādiem ceļotājiem var attiekties papildu prasības, piemēram, testi, karantīna vai ES apstiprinātas vakcīnas ievadīšana.

Kas attiecas uz SARS-CoV-2 infekcijas testiem, apmēram divas trešdaļas dalībvalstu ceļojumu kontekstā akceptē sertifikātus, kas izdoti, pamatojoties uz augstas kvalitātes ātrajiem antigēnu testiem. Tās dalībvalstis, kuras neakceptē ātros antigēnu testus, kā iemeslus

³⁷ <https://www.oecd-forum.org/posts/the-oecd-safe-international-mobility-initiative>.

³⁸ <https://www.unwto.org/news/vaccines-and-digital-solutions-to-ease-travel-restrictions>.

³⁹ <https://www.oecd.org/cfe/g20-rome-guidelines-for-the-future-of-tourism-d11080db-en.htm>.

⁴⁰ ES digitālā Covid sertifikāta regulas 5. panta 5. punkta pirmā daļa.

⁴¹ ES digitālā Covid sertifikāta regulas 5. panta 5. punkta otrā daļa.

⁴² <https://extranet.who.int/pqweb/key-resources/documents/status-covid-19-vaccines-within-who-eulpq-evaluation-process>.

⁴³ Pamatojoties uz noteikumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2001/83/EK (2001. gada 6. novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV L 311, 28.11.2001., 67. lpp.).

⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1082/2013/ES (2013. gada 22. oktobris) par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 2119/98/EK (OV L 293, 5.11.2013., 1. lpp.).

tam min lielāku viltus negatīvo rezultātu skaitu. ES digitālā Covid sertifikāta regula neuzliek tām pienākumu šos testus akceptēt, ja tas tiek darīts nediskriminējošā veidā.

2.5. ES digitālā Covid sertifikāta izmantošana iekšzemes vajadzībām

ES digitālā Covid sertifikāta regula attiecas uz sertifikātu izmantošanu ceļošanai ES Covid-19 pandēmijas laikā. Tā nedz nosaka, nedz aizliedz Covid-19 sertifikātu izmantošanu iekšzemes vajadzībām, piemēram, lai regulētu piekļuvi pasākumiem, restorāniem, sporta nodarbību vietām, sabiedriskajam transportam vai darba vietai.

Ja dalībvalstis nolemj ES digitālo Covid sertifikātu izmantot citiem mērķiem, tas ir jāparedz valsts tiesību aktos, kuriem jo īpaši jāatbilst datu aizsardzības prasībām⁴⁵. Vienlaikus, ja dalībvalsts izveido Covid-19 sertifikātu sistēmu iekšzemes vajadzībām, tai būtu jānodrošina, ka var izmantot arī ES digitālos Covid sertifikātus⁴⁶. Tas nozīmē, ka ceļotāji no citām dalībvalstīm uzturēšanās laikā var izmantot savus sertifikātus.

Laikā kopš pēdējā ziņojuma par ES digitālā Covid sertifikāta regulas piemērošanu, Covid-19 sertifikātu izmantošanā iekšzemes vajadzībām ir ieviestas izmaiņas. Reaģējot uz pieaugošo inficēšanās gadījumu skaitu 2021. gada rudenī, dažas dalībvalstis pieprasīja izmantot Covid-19 sertifikātus papildu mērķiem, piemēram, saistībā ar iekšzemes sabiedrisko transportu vai piekļuvi darba vietai. Tomēr 2022. gada sākumā dažas dalībvalstis sāka ierobežot vai pilnībā pārstāja pieprasīt Covid-19 sertifikātus iekšzemes vajadzībām. Veselības drošības komitejas veiktajā aptaujā piecas valstis⁴⁷ norādīja, ka ES digitālā Covid sertifikāta izmantošana iekšzemē jau ir apturēta, bet piecas norādīja, ka turpinās diskusijas par tā apturēšanu⁴⁸.

Tā kā ES digitālā Covid sertifikāta regula neattiecas uz Covid-19 sertifikātu izmantošanu iekšzemē, dalībvalstis var noteikt arī savus sertifikātu akceptēšanas noteikumus un nosacījumus. Komisija turpina mudināt dalībvalstis saskaņot savus noteikumus par iekšzemes lietošanu ar akceptēšanas noteikumiem, kas piemērojami ceļošanas kontekstā, bet atšķirības joprojām pastāv. Piemēram, astoņas dalībvalstis aptaujā norādīja, ka vakcinācijas sertifikāti, kuros norādīts pirmreizējās vakcinācijas kurss, iekšzemes lietošanai tiek akceptēti 270 dienas saskaņā ar noteikumiem, kas piemērojami ceļošanas kontekstā, bet pārējās dalībvalstis norādīja atšķirīgus akceptēšanas periodus. Divpadsmit dalībvalstis norādīja, ka sertifikāti, kuros norādīta balstdeva, iekšzemes lietošanai ir derīgi nenoteiktu laiku, kā tas ir ceļojumu kontekstā.

Pētnieki ir centušies novērtēt, kādu ietekmi rada prasības pēc Covid-19 sertifikāta. Kādā vēl oficiāli neapstiprinātā rakstā, ko sagatavojuši pētnieki no Saimona Freizera universitātes Britu Kolumbijā, tiek lēsts, ka pēc tam, kad tika paziņota prasība pēc iekšzemes Covid-19 sertifikāta, ievērojami palielinājusies vakcinācijas aptvere un ilgstošais kumulatīvais efekts

⁴⁵ ES digitālā Covid sertifikāta regulas 48. apsvērums.

⁴⁶ ES digitālā Covid sertifikāta regulas 49. apsvērums.

⁴⁷ CZ, ES, FI, LI un NO.

⁴⁸ EE, HR, LV, AT un SK.

salīdzinājumā ar tendenci, kas bija vērojama pirms paziņošanas⁴⁹. Rakstā, kas publicēts *The Lancet* teikts, ka Covid-19 sertifikātu ieviešana izraisīja vakcinācijas pieaugumu jau 20 dienas pirms prasības ieviešanas ar ilgstošu ietekmi līdz 40 dienām⁵⁰. Darba dokumentā⁵¹, ko publicējuši domnīcas *Bruegel* pētnieki, tiek apgalvots, ka Covid sertifikātu izziņošana 2021. gada vasarā izraisīja vakcinācijas aptveres pieaugumu Francijā par 13 procentpunktiem no kopējā iedzīvotāju skaita līdz gada beigām, Vācijā par 6,2 procentpunktiem un Itālijā par 9,7 procentpunktiem. Turklāt autori lēš, ka tā papildus novērsa 3979 nāves gadījumus Francijā, 1133 nāves gadījumus Vācijā un 1331 nāves gadījumu Itālijā, kā arī iekšzemes kopprodukta zaudējumus 6,0 miljardu EUR apmērā Francijā, 1,4 miljardu EUR apmērā Vācijā un 2,1 miljarda EUR apmērā Itālijā. Proti, autori apgalvo, ka Covid sertifikātu piemērošana būtiski samazināja spiedienu uz intensīvās terapijas nodaļām un Francijā, kur iepriekš bija ieviesti pārvietošanās ierobežojumi, novērsa to pārslodzi.

2.6. Tehniskā īstenošana

2.6.1. Izdoto ES digitālo Covid sertifikātu skaits

Līdz 2022. gada 1. martam dalībvalstis bija izdevušas vairāk nekā 1,72 miljardus ES digitālo Covid sertifikātu, tajā skaitā 1,15 miljardus vakcinācijas sertifikātu, 511 miljonus testa sertifikātu un 55 miljonus pārslimošanas sertifikātu⁵². Sīkāks sadalījums pa dalībvalstīm ir iekļauts I pielikumā.

2.6.2. ES vārteja un darbs tehniskā līmenī

Tehniskās specifikācijas, standartus un pamatnostādnes ES digitālā Covid sertifikāta kopīgai izdošanai, verifikācijai un akceptēšanai Komisija un dalībvalstis kopīgi izstrādāja e-veselības tīkla satvarā⁵³. Visas e-veselības tīkla izstrādātās specifikācijas ir balstītas uz atklātiem standartiem un tiek publicētas kā atklātais pirmkods e-veselības tīkla tūmekļa vietnē⁵⁴ un *GitHub*⁵⁵. Tas ir veicinājis sadarbību ar trešo valstu izstrādātām sistēmām (sk. turpmāk 2.7.1. iedaļu).

Kopš 2021. gada oktobra turpinājās darbs pie ES digitālā Covid sertifikāta sistēmas uzlabošanas tehniskā līmenī, kas ietvēra balstvakcīnu kodēšanas pilnveidošanu (sk. turpmāk 2.8.1. iedaļu) un jo īpaši tāda mehānisma izstrādi, ko izmanto, lai apmainītos ar atsaukto ES digitālo Covid sertifikātu sarakstiem.

⁴⁹ <https://doi.org/10.1101/2021.10.21.21265355>.

⁵⁰ [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(21\)00273-5](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(21)00273-5).

⁵¹ <https://www.bruegel.org/2022/01/the-effect-of-covid-certificates-on-vaccine-uptake-public-health-and-the-economy/>.

⁵² Gadījumos, kad dalībvalsts spēja norādīt tikai visu trīs veidu sertifikātu kopskaitu, tie tika iekļauti izdoto vakcinācijas sertifikātu skaitā, ņemot vērā, ka tie veido lielāko daļu izsniegto sertifikātu.

⁵³ E-veselības tīkls ir brīvprātīgs tīkls, kas savieno dalībvalstu nozīmētās par e-veselību atbildīgās valsts iestādes, kuras izveidotas, pamatojoties uz Direktīvas 2011/24/ES 14. pantu.

⁵⁴ https://ec.europa.eu/health/ehealth/covid-19_lv.

⁵⁵ <https://github.com/eu-digital-green-certificates>.

ES digitālā Covid sertifikāta regula nosaka, ka tās uzticamības satvars var atbalstīt apmaiņu ar sertifikātu atsaukšanas sarakstiem, kuros ir ietverti atsaukto sertifikātu unikālie identifikatori⁵⁶. Sertifikātu atsaukšana var palīdzēt aizsargāt sabiedrības veselību, ja sertifikāti ir izdoti kļūdaini, krāpšanas rezultātā vai pēc tam, kad tikusi apturēta Covid-19 vakcīnas partija, kas atzīta par bojātu⁵⁷.

Kopš ES digitālā Covid sertifikāta ieviešanas ziņojumi par krāpšanas ceļā izdotiem ES digitālajiem Covid sertifikātiem ir saņemti nelielā skaitā. Kā Komisija ir pārbaudījusi kopā ar dalībvalstīm, šie nedaudzie gadījumi parasti ir saistīti ar pilnvaroto sertifikātu izsniedzēju atsevišķiem darbiniekiem, kas krāpšanas ceļā vai nelikumīgi ir izsnieguši derīgus sertifikātus. Joprojām ir svarīgi, lai valsts iestādes turpinātu izsekot šādus gadījumus.

Šajā kontekstā vairākas dalībvalstis jau ir ieviesušas sertifikātu atsaukšanas risinājumus vietējā līmenī, tas ir, attiecībā uz sertifikātiem, kas tiek izsniegti to teritorijā. Komisija kopā ar dalībvalstu ekspertiem ir strādājusi pie tā, lai izstrādātu mehānismu, kas ļauj ātri un droši apmainīties ar sertifikātu atsaukšanas sarakstiem starp dalībvalstīm, izmantojot ES digitālā Covid sertifikāta vārteju, kura ir uzticamības satvara galvenā daļa. Tas nepieciešams tāpēc, ka, lai gan ES digitālā Covid sertifikāta sistēma spēj nekavējoties atklāt viltotus sertifikātus, citās dalībvalstīs nevar noteikt autentiskus sertifikātus, kas ir nelikumīgi izsniegti, pamatojoties uz viltotu dokumentāciju, nesankcionētu piekļuvi vai piekļuvi ar krāpniecisku nolūku, ja vien valstis nav apmainījušās ar saviem atsaukto sertifikātu sarakstiem. Izstrādātajam risinājumam būtu jāsāk darboties nākamo nedēļu laikā.

2.7. ES digitālā Covid sertifikāta sistēmas starptautiskie aspekti

2.7.1. Eiropas un trešo valstu savienošana

ES digitālā Covid sertifikāta regula paredz, ka Komisija var pieņemt lēmumu, ar ko nosaka, ka trešās valsts sertifikāti ir uzskatāmi par līdzvērtīgiem ES digitālajam Covid sertifikātam ("lēmumi par līdzvērtību"), lai sertifikātu turētājiem palīdzētu izmantot to tiesības uz brīvu pārvietošanos. Tā rezultātā attiecīgā trešā valsts ir savienota ar ES vārteju. Sīkāka informācija par šo procesu ir atrodama pirmajā Komisijas ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei par ES digitālā Covid sertifikāta ieviešanu.

Kā paskaidrots pirmajā ziņojumā, Komisija jau bija pieņēmusi šādus lēmumus par līdzvērtību attiecībā uz Covid-19 sertifikātiem, ko izdevusi Albānija, Andora, Fēru Salas, Izraēla, Monako, Maroka, Ziemeļmaķedonija, Panama, Sanmarīno, Turcija, Ukraina un Vatikāna Pilsētvalsts. Turklāt Šveice ir pievienota ES digitālā Covid sertifikāta sistēmai, pamatojoties uz lēmumu par līdzvērtību, kas pieņemts saskaņā ar ES digitālā Covid sertifikāta regulas 3. panta 10. punktu, ņemot vērā nolīgumu par personu brīvu pārvietošanos⁵⁸, kas noslēgts starp Eiropas Kopieni un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Šveices Konfederāciju, no otras puses. Papildus trešām valstīm un teritorijām, kas pievienotas, pamatojoties uz lēmumu

⁵⁶ ES digitālā Covid sertifikāta regulas 4. panta 2. punkts.

⁵⁷ ES digitālā Covid sertifikāta regulas 19. apsvērums.

⁵⁸ OV L 114, 30.4.2002., 6. lpp.

par līdzvērtību, Islande, Lihtenšteina un Norvēģija ir pievienotas, pamatojoties uz regulas iekļaušanu Līgumā par Eiropas Ekonomikas zonu.

Kopš tā laika un līdz 2022. gada februāra beigām Komisija ir pieņēmusi papildu lēmumus par līdzvērtību attiecībā uz Armēniju⁵⁹, Beninu⁶⁰, Kaboverdi⁶¹, Salvadoru⁶², Gruziju⁶³, Jordāniju⁶⁴, Libānu⁶⁵, Moldovu⁶⁶, Melnkalni⁶⁷, Jaunzēlandi⁶⁸, Serbiju⁶⁹, Singapūru⁷⁰,

⁵⁹ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/1894 (2021. gada 28. oktobris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Armēnijas Republikas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 384, 29.10.2021., 109. lpp.).

⁶⁰ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2022/206 (2022. gada 15. februāris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Beninas Republikas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 34, 16.2.2022., 46. lpp.).

⁶¹ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/2189 (2021. gada 9. decembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Kaboverdes Republikas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 4431, 10.12.2021., 7. lpp.).

⁶² Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/2113 (2021. gada 30. novembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Salvadoras Republikas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 429, 1.12.2021., 152. lpp.).

⁶³ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/1995 (2021. gada 15. novembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Gruzijas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 405, 16.11.2021., 26. lpp.).

⁶⁴ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2022/207 (2022. gada 15. februāris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Jordānijas Hāšimītu Karalistes izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 34, 16.2.2022., 49. lpp.).

⁶⁵ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/2187 (2021. gada 9. decembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Libānas Republikas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 4431, 10.12.2021., 1. lpp.).

⁶⁶ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/1994 (2021. gada 15. novembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Moldovas Republikas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 405, 16.11.2021., 23. lpp.).

⁶⁷ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/2297 (2021. gada 21. decembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Melnkalnes izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 458, 22.12.2021., 524. lpp.).

⁶⁸ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/1993 (2021. gada 15. novembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Jaunzēlandes izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 405, 16.11.2021., 20. lpp.).

⁶⁹ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/1996 (2021. gada 15. novembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Serbijas Republikas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 405, 16.11.2021., 29. lpp.).

⁷⁰ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/2057 (2021. gada 24. novembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Singapūras Republikas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 420, 25.11.2021., 129. lpp.).

Taivānu⁷¹, Taizemi⁷², Tunisiju⁷³, Togo⁷⁴, Apvienotajiem Arābu Emirātiem⁷⁵, Apvienoto Karalisti⁷⁶ un Urugvaju⁷⁷.

Rezultātā papildus 27 dalībvalstīm ES digitālā Covid sertifikāta sistēmai ir pievienojušās 35 ārpuskopienas valstis un teritorijas. Tādējādi kopējais ES digitālā Covid sertifikāta sistēmai pievienoto valstu skaits ir 62. 22 no 32 lēmumiem par līdzvērtību ir atzīti visi trīs sertifikātu veidi, kas noteikti ES digitālā Covid sertifikāta regulā.

Turklāt arvien vairāk trešo valstu turpina pieteikties lēmumam par līdzvērtību. Līdz 2022. gada 16. februārim bija notikuši iepriekšēji kontakti ar 35 ieinteresētām trešām valstīm vai teritorijām, no kurām 25 bija oficiāli iesniegušas pašnovērtējuma rezultātus par savu gatavību pievienoties ES sistēmai.

Regulā nav skaidri prasīts, lai trešās valstis, kas vēlas saņemt lēmumu par līdzvērtību, savstarpēji akceptētu ES digitālo Covid sertifikātu ceļošanai uz savām attiecīgajām valstīm. Tomēr Komisija ir sistemātiski lūgusi visas attiecīgās trešās valstis, lai tās pirms lēmuma par līdzvērtību pieņemšanu akceptētu ES digitālo Covid sertifikātu.

Komisija turpinās īstenot savus centienus, kuru mērķi ir atbalstīt trešās valstis, kas ir ieinteresētas sadarbībai Covid-19 sertifikāta sistēmu izstrādē. Tas var ietvert apmaiņu ar trešo valstu tehniskajām specifikācijām un atklātā pirmkoda standartrisinājumiem, kas var palīdzēt pārveidot trešo valstu sertifikātus tādā formātā, kurš ir sadarbībai ar ES digitālo

⁷¹ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/2300 (2021. gada 21. decembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Taivānas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgumu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 458, 22.12.2021., 533. lpp.).

⁷² Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/2299 (2021. gada 21. decembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Taizemes izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgumu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 458, 22.12.2021., 530. lpp.).

⁷³ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/2296 (2021. gada 21. decembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Tunisijas Republikas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgumu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 458, 22.12.2021., 521. lpp.).

⁷⁴ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/2056 (2021. gada 24. novembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Togo Republikas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgumu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 420, 25.11.2021., 126. lpp.).

⁷⁵ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/2188 (2021. gada 9. decembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Apvienoto Arābu Emirātu izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgumu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 443I, 10.12.2021., 4. lpp.).

⁷⁶ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/1895 (2021. gada 28. oktobris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgumu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 384, 29.10.2021., 112. lpp.).

⁷⁷ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/2298 (2021. gada 21. decembris), ar ko nolūkā atvieglot tiesības brīvi pārvietoties Savienībā nosaka Urugvajes Austrumu Republikas izdoto Covid-19 sertifikātu līdzvērtīgumu sertifikātiem, kuri izdoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 458, 22.12.2021., 527. lpp.).

Covid sertifikātu. Dažas trešās valstis ir izmantojušas pārveides mehānismus, lai atbalstītu savus lūgumus pieņemt lēmumus par līdzvērtību.

Papildus lēmumu par līdzvērtību sistēmai ES digitālā Covid sertifikāta regula arī paredz, ka dalībvalstis var izsniegt ES digitālo Covid sertifikātu personām, kas trešā valstī ir vakcinētas ar ES izmantotu vakcīnu, ja viņi ir snieguši visu nepieciešamo informāciju, tajā skaitā uzticamu pierādījumu par šo vakcināciju⁷⁸. Vairākas dalībvalstis⁷⁹ ir izstrādājušas tiešsaistes platformas, lai palīdzētu ceļotājiem no trešām valstīm, attiecībā uz kurām nav pieņemts lēmums par līdzvērtību, pieprasīt savu Covid-19 sertifikātu pārveidošanu par ES digitālo Covid sertifikātu.

2.7.2. Sadarbspēja ar starptautiskā līmenī izstrādātām sistēmām

Saskaņā ar regulas 4. panta 3. punktu ES digitālā Covid sertifikāta uzticamības satvaram būtu jānodrošina sadarbspēja ar starptautiskā līmenī izveidotām tehnoloģiskām sistēmām.

Komisija turpina sadarboties ar starptautiskām institūcijām, lai sniegtu norādījumus par principiem, kas ir drošas un uzticamas digitālā Covid sertifikāta sistēmas pamatā, jo īpaši sniedzot ieguldījumu PVO izstrādātajās Covid-19 sertifikātu digitālās dokumentācijas specifikācijās un vadlīnijās. Komisija ir uzturējusi pastāvīgu dialogu ar Starptautisko Civilās aviācijas organizāciju (*ICAO*), lai noteiktu iespējamās sadarbspējas iespējas starp ES digitālo Covid sertifikātu un *ICAO VDS-NC* sertifikātu.

2.8. Norises saistībā ar ES digitālajiem Covid sertifikātiem

2.8.1. Vakcinācijas sertifikātu derīguma termiņš

Laikā, kad tika pieņemta ES digitālā Covid sertifikāta regula, vēl nebija pieejami pietiekami dati par to, cik ilga ir pēc Covid-19 pirmreizējās vakcinācijas kursa pabeigšanas iegūtā aizsardzība. Tāpēc vakcinācijas sertifikātiem netika noteikts derīguma termiņš.

Pēdējā ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei Komisija secināja, ka tajā brīdī tā neapsvēra grozījumus ES digitālā Covid sertifikāta regulā, lai precizētu vakcinācijas sertifikātu derīgumu. Tomēr Komisija norādīja, ka tā turpinās ļoti rūpīgi sekot līdz zinātniskajiem pierādījumiem par šo tēmu.

Eiropas Zāļu aģentūras Cilvēkiem paredzēto zāļu komiteja 2021. gada 4. oktobrī secināja, ka cilvēkiem vecumā no 18 gadiem var apsvērt balstvakcināciju ar *Comirnaty* pēc vismaz sešiem mēnešiem no otrās devas saņemšanas. Komiteja 2021. gada 25. oktobrī secināja, ka var apsvērt arī *Spikevax* balstdevas izmantošanu

cilvēkiem vecumā no 18 gadiem vismaz sešus mēnešus pēc otrās devas saņemšanas. Komiteja 2021. gada 15. decembrī secināja, ka cilvēkiem vecumā no 18 gadiem var apsvērt

⁷⁸ ES digitālā Covid sertifikāta regulas 8. panta 1. punkts.

⁷⁹ Piemēram, BE, FR un LV.

balstvakcināciju ar *Janssen Covid-19* vakcīnu pēc vismaz diviem mēnešiem no pirmās devas saņemšanas un ka *Janssen Covid-19* vakcīnu var ievadīt arī pēc divām *Comirnaty* vai *Spikevax* devām.

Šajā sakarā *ECDC* 2021. gada 24. novembrī publicēja ātro riska novērtējumu⁸⁰ par pašreizējo SARS-CoV-2 epidemioloģisko situāciju, prognozes par gada nogales svētku sezonu un reaģēšanas stratēģijas ES, kur tika norādīts, ka jauni pierādījumi liecina — pēc balstdevas saņemšanas visās vecuma grupās īstermiņā būtiski palielinās aizsardzība pret inficēšanos un smagu saslimšanu. Saskaņā ar *ECDC* sniegto informāciju dalībvalstīm būtu steidzami jāapsver iespēja veikt balstvakcināciju cilvēkiem vecumā no 40 gadiem, koncentrējoties uz visneaizsargātākajiem un vecāka gadagājuma cilvēkiem, un valstis varētu arī apsvērt iespēju vismaz sešus mēnešus pēc pirmreizējās vakcinācijas kursa pabeigšanas imunitātes samazināšanās dēļ veikt balstvakcināciju visiem pieaugušajiem, kuri sasnieguši 18 gadu vecumu, lai palielinātu aizsardzību pret inficēšanos, kas varētu samazināt vīrusa pārnesi sabiedrībā un novērst vairāk hospitalizācijas un nāves gadījumus.

Saistībā ar šiem zinātnes sasniegumiem arvien vairāk dalībvalstu pieņēma noteikumus par to, cik ilgi būtu jāakceptē vakcinācijas sertifikāti, kas apliecina primārās vakcinācijas kursa pabeigšanu. Šie vienpusējie pasākumi varēja ievērojami traucēt ES pilsoņiem izmantot brīvas pārvietošanās tiesības.

Reaģējot uz to, Komisija 2021. gada 21. decembrī pieņēma deleģēto regulu⁸¹, ar ko ES iekšējās ceļošanas nolūkā nosaka saistošu 270 dienu akceptēšanas periodu vakcinācijas sertifikātiem par pirmreizējās vakcinācijas kursa pabeigšanu⁸². Tāpēc šādus sertifikātus nedrīkst akceptēt, ja kopš pēdējās devas ir pagājušas vairāk nekā 270 dienas. Nosakot šo derīguma termiņu, tiek ņemti vērā *ECDC* norādījumi par balstvakcināciju, sākot no sešiem mēnešiem pēc pirmreizējās vakcinācijas kursa pabeigšanas, kā paskaidrots iepriekš. Tiek paredzēts arī vēl papildu trīs mēnešu periods, lai nodrošinātu, ka pilsoņiem ir piekļuve balstvakcinācijai.

Sertifikātiem, kas izdoti par balstvakcināciju, nav noteikts maksimālais akceptēšanas periods, un tāpēc to derīgumam nav noteikts derīguma termiņš tiktāl, ciktāl tas attiecas uz ceļošanu ES, tomēr tas vēlāk varētu tikt pārskatīts, ja zinātniskie pierādījumi liecinātu par nepieciešamību ieviest derīguma termiņu arī šādiem sertifikātiem.

Noteikumi par vakcinācijas sertifikātu akceptēšanas periodu tiks piemēroti ceļošanas nolūkā. Kā paskaidrots iepriekš, ieviešot atšķirīgus noteikumus par sertifikātu izmantošanu valsts

⁸⁰ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-sars-cov-2-november-2021>.

⁸¹ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2288 (2021. gada 21. decembris), ar ko attiecībā uz ES digitālā Covid sertifikāta formātā izdoto vakcinācijas sertifikātu, kuri apliecina pirmreizējās vakcinācijas kursa pabeigšanu, akceptēšanas periodu groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/953 pielikumu (OV L 458, 22.12.2021., 459. lpp.).

⁸² Komisija jau bija ietvērusi priekšlikumu par standarta 9 mēnešu akceptēšanas periodu savā 2021. gada 25. novembra priekšlikumā — Padomes ieteikums par koordinētu pieeju drošas brīvas pārvietošanās atvieglošanai Covid-19 pandēmijas laikā un ar ko aizstāj Ieteikumu (ES) 2020/1475.

līmenī, dalībvalstis tiek mudinātas tos saskaņot ar šiem jaunajiem noteikumiem, lai tādējādi nodrošinātu noteiktību ceļotājiem un samazinātu traucējumus.

Turklāt Komisija pieņēma īstenošanas aktu⁸³, precizējot noteikumus par vakcinācijas sertifikātu kodēšanu. Tas bija nepieciešams, lai nodrošinātu to, ka vakcinācijas sertifikātus, ar kuriem apliecina pirmreizējās vakcinācijas kursa pabeigšanu, vienmēr var nošķirt no vakcinācijas sertifikātiem, kas izdoti pēc balstdevas saņemšanas, neatkarīgi no saņemto devu skaita pirmreizējās vakcinācijas kursā.

2.8.2. Laboratoriskie antigēnu testi

Kopš 2021. gada jūlija Veselības drošības komitejas Covid-19 diagnostikas testu tehniskā darba grupa izskata ES valstu un ražotāju izvirzītos priekšlikumus par Covid-19 laboratoriskajiem antigēnu testiem. Šie priekšlikumi tiek vērtēti pēc tiem pašiem kritērijiem kā ātrie antigēna testi, par kuriem vienojās 2021. gada 21. septembrī. Ja tehniskā darba grupa uzskatīs, ka priekšlikumi ir veiksmīgi, un tam piekritīs arī Veselības drošības komiteja, kritērijiem atbilstošie laboratoriskie antigēnu testi tiks iekļauti atsevišķā sarakstā (ES kopējā saraksta dokumenta III pielikums).

Komisija, pamatojoties uz apsvērumiem, kas izklāstīti Komisijas priekšlikumā pagarināt ES digitālā Covid sertifikāta regulas darbības termiņu, ierosināja iekļaut šādus augstas kvalitātes laboratoriskos antigēnu testus starp to testu veidiem, par kuriem var izsniegt ES digitālo Covid sertifikātu⁸⁴. Šā grozījuma mērķis ir paplašināt diagnostikas testu veidu klāstu laikā, kad Covid-19 testi ir ļoti pieprasīti.

2.8.3. Pārslimošanas sertifikātu izdošana uz ātrā antigēna testa rezultātu pamata

Laikā, kad tika pieņemta ES digitālā Covid sertifikāta regula, pārslimošanas sertifikātus varēja izdot tikai pēc pozitīva molekulārā nukleīnskābes amplifikācijas testa (“NAAT”) rezultāta. Regula neļāva izdot pārslimošanas sertifikātus, pamatojoties uz citiem testiem, piemēram, ātro antigēna testu.

Veselības drošības komiteja 2021. gada maijā izveidoja tehnisko darba grupu Covid-19 diagnostikas testu jautājumos⁸⁵. Šīs tehniskās darba grupas mērķis ir pārskatīt dalībvalstu un ražotāju iesniegtos priekšlikumus par Covid-19 ātro antigēna testu iekļaušanu ES kopējā ātro antigēna testu sarakstā, par ko vienojusies Veselības drošības komiteja⁸⁶.

Tehniskā darba grupa Covid-19 diagnostikas testu jautājumos 2022. gada 11. janvārī apsprieda ātro antigēna testu izmantošanu pārslimošanas sertifikātu izdošanas nolūkā, ņemot

⁸³ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/2301 (2021. gada 21. decembrī), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2021/1073, ar ko nosaka tehniskās specifikācijas un noteikumus ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 izveidotā ES digitālā Covid sertifikāta uzticamības satvara īstenošanai (OV L 458, 22.12.2021., 536. lpp.).

⁸⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/regulation_amending_regulation_eu_2021_-_953.pdf

⁸⁵ https://ec.europa.eu/health/health-security-and-infectious-diseases/crisis-management/covid-19-diagnostic-tests_lv.

⁸⁶ https://ec.europa.eu/health/system/files/2022-01/covid-19_rat_common-list_en.pdf.

vērā epidemioloģiskās situācijas pasliktināšanos, rekordlielu Covid-19 gadījumu skaitu bažas raisošā omikrona varianta dēļ, kā arī *NAAT* testu veikšanas jaudas trūkumu dažādās dalībvalstīs lielā testēšanas pieprasījuma dēļ. Ņemot vērā šos apstākļus, tehniskā darba grupa vienojās, ka ES kopējā sarakstā iekļautos ātros antigēna testus varētu izmantot pārslimošanas sertifikātu izdošanai. Tehniskā darba grupa uzsvēra, ka šādu sertifikātu izdošanai būtu jāizmanto tikai medicīnas speciālistu vai cita apmācīta personāla veikto ātro antigēna testu rezultāti.

ECDC uzskata, ka pienācīgi validētus ātros antigēna testus, kas atbilst augstiem specifiskuma kritērijiem, proti, vairāk nekā 98 %, varētu izmantot, lai apliecinātu, ka persona ir pārslimojusi Covid-19 infekciju⁸⁷. Jo augstāks ir specifiskums, jo lielāka ir testa pamatotība, ko izmanto pārslimojušās personas sertificēšanai.

Ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz papildu apspriešanos ar Veselības drošības komiteju, Komisija 2022. gada 22. februārī pieņēma deleģēto regulu, ar kuru groza ES digitālā Covid sertifikāta regulu, lai noteiktu, ka pārslimošanas sertifikātus var izdot arī pēc tam, kad pēc ātrā antigēna testa, kas iekļauts ES kopējā sarakstā un ko veikuši tās dalībvalsts veselības aprūpes speciālisti vai kvalificēts testēšanas personāls, kurā tests tika veikts⁸⁸, ir iegūts pozitīvs rezultāts.

2.8.4. Iespējama pārslimošanas sertifikātu izdošana uz antivielu testa rezultātu pamata

Komisija savā pirmajā ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei par ES digitālā Covid sertifikāta regulas piemērošanu arī apsvēra iespēju izdot pārslimošanas sertifikātus, pamatojoties uz antivielu testu rezultātiem. Komisija secināja, ka, pamatojoties uz zinātniskiem norādījumiem, tā neapsver grozījumus ES digitālā Covid sertifikāta regulā, lai ļautu izdot pārslimošanas sertifikātus, pamatojoties uz antivielu testu rezultātiem.

Kā minēts arī pirmajā ziņojumā, *ECDC* uzskata, ka antivielu testu rezultāti nav piemēroti, lai novērtētu inficēšanās laiku un indivīda imunitātes statusu. *ECDC* šo nostāju nav mainījis, kā redzams jaunajā ziņojumā, kas publicēts 2022. gada 10. februārī⁸⁹. Ziņojuma pirmā atjauninājuma galvenie secinājumi ir tādi, ka antivielu testus nevar izmantot, lai izdotu vai pagarinātu digitālos Covid-19 sertifikātus. Galvenie iemesli tam ir tādi, ka, pirmkārt, lai gan pozitīvs antivielu testa rezultāts var norādīt uz iepriekšēju inficēšanos vai vakcināciju, to nevar izmantot, lai noteiktu, vai indivīds pašlaik ir inficēzīgs vai aizsargāts pret inficēšanos, kā arī nevar noteikt inficēšanās laiku (ja nav pozitīva diagnostikas testa). Otrkārt, pašlaik nav zināms antivielu līmeņu diapazons, kas saistīts ar aizsardzību pret inficēšanos vai smagu saslimšanu. Turklāt antivielu samazināšanās līmenis un ātrums cilvēkiem un antivielu mērķiem ir ļoti atšķirīgs, un tas ir atkarīgs no tādiem faktoriem kā vecums, ģenētika un imūnais stāvoklis, vīrusa slodze un iepriekšējās saslimšanas ar SARS-CoV-2 infekciju

⁸⁷ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Options-for-the-use-of-rapid-antigen-tests-for-COVID-19-first-update.pdf>.

⁸⁸ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2022/256 (2022. gada 22. februāris), ar ko attiecībā uz pārslimošanas sertifikātu izdošanu, pamatojoties uz ātrajiem antigēna testiem, groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/953 (OV L 42, 23.2.2022., 4. lpp.).

⁸⁹ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/use-antibody-tests-sars-cov-2>.

smaguma pakāpe. Tāpēc standarta prognozējamus rādītājus nevar aprēķināt. Treškārt, ir pieejami dažādi antivielu testi, un to rezultātus ir ārkārtīgi grūti salīdzināt to daudzveidības un standartizācijas trūkuma dēļ (gan pasaulē, gan dalībvalstīs). Un visbeidzot, pastāv risks, ka ar pašlaik izmantotajiem komerciālajiem testiem noteiktās antivielas nepasargā no inficēšanās ar jauniem SARS-CoV-2 variantiem.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija saglabā savu nostāju šajā jautājumā negrozīt ES digitālā Covid sertifikāta regulu.

2.8.5. Pārslimošanas sertifikātu derīguma termiņš

Pēdējā ziņojumā Komisija arī secināja, ka, pamatojoties uz zinātniskiem norādījumiem, tā neapsver iespēju pagarināt pārslimošanas sertifikātu derīguma termiņu ilgāk par 180 dienām pēc pirmā pozitīvā testa rezultāta datuma. Kā atzīmēja *ECDC*, nebija pietiekami daudz pierādījumu, kas pamatotu derīguma termiņa pagarināšanu.

Attiecībā uz 180 dienu perioda pārsniegšanu ir ierobežotas zināšanas par imunitātes ilgumu personām, kas inficētas ar SARS-CoV-2. Pārslimošanas sertifikātu derīguma novērtējums ir dinamisks process, kas atkarīgs no jauniem zinātniskiem pierādījumiem, ko ietekmē dominējošo SARS-CoV-2 celmu izmaiņas, kas cirkulē attiecīgajā brīdī⁹⁰.

ECDC turpina regulāri novērtēt pārslimošanas sertifikātu derīguma termiņu, uzraugot jaunākos pieejamos zinātniskos pierādījumus. Joprojām nav pārliecinošu pierādījumu par imunitātes pret omikrona variantu spēcīgumu un ilgumu. *ECDC* uzskata, ka pašlaik nav pamata pārskatīt esošo pārslimošanas sertifikātu 180 dienu derīguma termiņu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija pašlaik neapsver grozījumus ES digitālā Covid sertifikāta regulā, lai pagarinātu pārslimošanas sertifikātu derīguma termiņu.

2.9. Regulas darbības termiņa pagarināšana

Kā paskaidrots 2.1.1. iedaļā, Komisija uzskata, ka ir jāpagarina ES digitālā Covid sertifikāta sistēmas darbības laiks par 12 mēnešiem. Atkārtots inficēšanās pieaugums 2022. gada otrajā pusē, tostarp jaunu bažas raisošu SARS-CoV-2 variantu rašanās dēļ, ir reāli iespējams. Līdz ar to dalībvalstis varētu uzskatīt par nepieciešamu saglabāt vai atjaunot prasību ES pilsoņiem, kuri izmanto savas tiesības brīvi pārvietoties, uzrādīt Covid-19 vakcinācijas, testēšanas vai pārslimošanas apliecinājumu uz noteiktu periodu pēc 2022. gada 30. jūnija. Šādā gadījumā būtu jāizvairās no tā, ka ES pilsoņiem tiek liegta iespēja izmantot savus ES digitālos Covid sertifikātus, kas ir efektīvs, drošs un privātumu aizsargājošs veids, kā pierādīt savu Covid-19 statusu. Tādēļ Komisija 2021. gada 3. februārī ierosināja pagarināt ES digitālā Covid sertifikāta regulas darbības laiku par gadu — līdz 2023. gada 30. jūnijam.

Vienlaikus Komisija arī ierosināja paplašināt Regulu (ES) 2021/954, ar ko ES digitālā Covid sertifikāta regulas noteikumus attiecina uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri neietilpst

⁹⁰ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/covid-19-omicron-risk-assessment-further-emergence-and-potential-impact>

minētās regulas darbības jomā, bet kuri likumīgi uzturas vai dzīvo kādas dalībvalsts teritorijā un kuriem saskaņā ar ES tiesību aktiem ir tiesības ceļot uz citām dalībvalstīm⁹¹.

Turklāt Komisijas priekšlikumā ir iekļauti arī daži regulas papildu grozījumi.

Pirmkārt, kā jau minēts iepriekš, Komisija ierosināja iekļaut augstas kvalitātes laboratoriskos antigēnu testus starp to testu veidiem, par kuriem var izsniegt ES digitālo Covid sertifikātu. Šā grozījuma mērķis ir paplašināt diagnostikas testu veidu klāstu laikā, kad Covid-19 testi ir ļoti pieprasīti (sk. arī 2.8.2. iedaļu).

Otrkārt, Komisijas priekšlikumā precizēts, ka vakcinācijas sertifikātos ir norādīts pareizs kopējais to devu skaits, kuras saņemtas jebkurā dalībvalstī, nevis tikai sertifikāta izdevējā dalībvalstī. Šā grozījuma mērķis ir ņemt vērā iedzīvotāju paustās pamatotās bažas par sertifikātiem, kuros norādīts nepareizs devu skaits tajos gadījumos, kad viņi saņem vakcīnas devas dažādās dalībvalstīs (sk. arī 2.1.5. iedaļu).

Visbeidzot, priekšlikums paredz, ka sertifikātus var izdot personām, kas piedalās klīniskos izmēģinājumos, tas ir, pētījumos, kuri veikti, lai izpētītu zāļu drošumu vai iedarbīgumu, neatkarīgi no tā, vai šie dalībnieki ir saņēmuši Covid-19 kandidātvakcīnu, vai — nolūkā neapdraudēt pētījumus — kontroles grupas saņemto devu. Šajā gadījumā ES digitālo Covid sertifikātu, kas izdots klīnisko pārbaužu dalībniekiem, varētu akceptēt citas dalībvalstis.

Jo īpaši ņemot vērā jaunu bažas raisošu SARS-CoV-2 variantu rašanos, Covid-19 vakcīnu turpmāka izstrāde un izpēte ir izšķiroši svarīga. Līdz ar to ir svarīgi veicināt brīvprātīgu dalību klīniskajos izmēģinājumos. Tas, ka brīvprātīgajiem tiek liegta piekļuve ES digitālajiem Covid sertifikātiem, varētu būt būtisks šķērslis dalībai, aizkavējot klīnisko izmēģinājumu pabeigšanu un negatīvi ietekmējot sabiedrības veselību.

3. SECINĀJUMI UN TURPMĀKIE SOĻI

ES digitālā Covid sertifikāta sistēmai ir bijusi un joprojām ir ļoti pozitīva ietekme uz brīvu pārvietošanos laikā, kad dalībvalstis sabiedrības veselības apsvērumu dēļ turpina ierobežot ceļošanu. Tas nodrošina, ka pilsoņiem ir tiesības saņemt sadarbspējīgus un savstarpēji akceptētus sertifikātus par Covid-19 vakcināciju, testēšanu un pārslimošanu, ko viņi var izmantot, īstenojot savas tiesības brīvi pārvietoties. ES digitālā Covid sertifikāta regula nodrošina, ka gadījumā, ja dalībvalstis atceļ dažus brīvas pārvietošanās ierobežojumus personām, kurām ir pierādījums par vakcināciju, testēšanu vai pārslimošanu, iedzīvotāji var izmantot šos atbrīvojumus. Ieviešot ES digitālo Covid sertifikātu, ir novērsta sadrumstalota vairāku nacionālo sertifikātu sistēmas rašanās.

Gadījumā, ja pēc 2022. gada 30. jūnija joprojām ir spēkā daži brīvas pārvietošanās ierobežojumi, kam pamatā ir sabiedrības veselības apsvērumi, piemēram, ja notiek atkārtots

⁹¹ Priekšlikums — Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko groza Regulu (ES) 2021/954 par sadarbspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu (ES digitālais Covid sertifikāts) izdošanas, verificācijas un akceptēšanas satvaru attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kas Covid-19 pandēmijas laikā likumīgi uzturas vai dzīvo dalībvalstu teritorijā (COM(2022) 55 final).

inficēšanās pieaugums 2022. gada otrajā pusē, būtu jāizvairās no tā, ka ES pilsoņiem tiek liegta iespēja izmantot savus ES digitālos Covid sertifikātus, kas ir efektīvs, drošs un privātumu aizsargājošs veids, kā pierādīt savu Covid-19 statusu. Šā iemesla dēļ Komisija ierosināja pagarināt ES digitālā Covid sertifikāta regulas darbības laiku par gadu — līdz 2023. gada 30. jūnijam.

Ceļojumu un tūrisma asociācijas atzinīgi novērtējušas ES digitālo Covid sertifikātu un centienus izveidot koordinētu pieeju ceļošanai ES līmenī kā svarīgu instrumentu, kas ļauj un mudina iedzīvotājus ceļot, nodrošinot nepieciešamo paredzamību. ES digitālā Covid sertifikāta sistēmas pozitīvā ietekme sniedzas arī ārpus ES, jo tā ir attīstījusies par globālu standartu, kas stingri balstās uz ES atvērtības, drošības un datu aizsardzības vērtībām. ES digitālā Covid sertifikāta panākumi ir veicinājuši drošas starptautiskās ceļošanas atsākšanos un globālo atveseļšanos. Komisija turpinās iesaistīties ES digitālā Covid sertifikāta starptautiskās dimensijas veicināšanā.

Komisija turpinās rūpīgi sekot līdzi zinātnes attīstībai, lai vajadzības gadījumā pielāgotu ES digitālā Covid sertifikāta sistēmu, kā tas nesen tika darīts, nosakot standarta akceptēšanas periodu vakcinācijas sertifikātiem un ļaujot izdot pārslimošanas sertifikātus, pamatojoties uz ātrajiem antigēna testiem, un izstrādājot mehānismu apmaiņai ar sertifikātu atsaukšanas sarakstiem.

Turklāt Komisija turpinās ciešu sadarbību ar dalībvalstīm, lai nodrošinātu labi koordinētu, paredzamu un pārredzamu pieeju jebkādu nepieciešamo brīvas pārvietošanās ierobežojumu pieņemšanai Covid-19 pandēmijas laikā. Dalībvalstis tiek mudinātas atcelt visus ceļošanas ierobežojumus, tostarp pienākumu uzrādīt ES digitālo Covid sertifikātu, tiklīdz epidemioloģiskā situācija to atļauj.

Komisija joprojām pilnībā atbalsta pēc iespējas ātrāku atgriešanos pie neierobežotas brīvas pārvietošanās. Lai gan ES digitālais Covid sertifikāts ir pierādījis ES iestāžu un dalībvalstu spēju nodrošināt taustāmus rezultātus ES pilsoņu labā, tā pastāvēšanas beigas norādīs uz to, ka pandēmija un ar to saistītie ierobežojumi ir pārvarēti.